

Ulusal Romatoloji Kongrelerinde sunulan bildirilerin irdelenmesi: Neredeyiz?

The assessment of abstracts presented in National Rheumatology Congresses: where do we stand?

Umur Kalyoncu^{1,2}, Muhammet Çınar¹, Mehmet Derya Demirağ¹, Sedat Yılmaz¹, Hakan Erdem¹, Sedat Kiraz², Salih Pay¹, İhsan Ertenli², Ayhan Dinç¹

¹GATA, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Romatoloji Bilim Dalı, Ankara, ²Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Romatoloji Bilim Dalı, Ankara

Özet

Amaç: Ulusal Romatoloji Kongrelerinde sunulan bildirilerin uluslararası dergilerde yayınlanma, atıf alma sıklığının araştırılması, yayınlanma ve atıf alma durumunun sözel veya poster sunum olmalarına göre irdelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: 2005-2009 arasında Ulusal Romatoloji kongreleri bildiri kitapçıklarında basılan 799 bildiri değerlendirilmiştir. Bildirilerin yayın durumu <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/> adresinden araştırılmıştır. Yayınlanan derginin adı, ayı, yılı, impektör, derecesi (A, B, C sınıfı), indekslere girmesi ve alınan atıflar (ISI Web of Knowledge) gözden geçirilmiştir. Çalışmanın yayınlandığı tarihten Temmuz 2010'a kadar geçen süreye göre yıllık atıf sayısı hesaplanmıştır. Bildiri ile makalenin yayını arasındaki ortalama süre bulunmuştur. Bildiriler poster, sözlü sunum ve ödül almasına göre değerlendirilmiştir.

Bulgular: Toplam 507 poster, 205 vaka raporu, 87 sözlü sunum, 36 ödül almış bildiri incelendi. Vaka raporları dışındaki 594 bildirinin 143'ü (%24.1), vaka raporlarının 30'u (%14.6) hakemli dergilerde yayınlanmıştı. Bildiri gönderimi ve basımı arasındaki süre ortalama 15.9±9.9 ay, makalelerin basılmasından Temmuz 2010'a kadar geçen süre ortalama 25.0±13.4 aydı. Romatoid artrit (%32), Behçet hastalığı (BH) (%23) ve ailesel Akdeniz ateşi (%10) en sık sözlü sunum olan hastalıklardı. BH olanların sözlü sunum olasılığı daha yüksekti [20/82 (%24.4) karşı 67/512 (%13.1), p=0.007]. Yazılı, sözlü ve ödüllü bildirilerin makale olma sıklığı sırasıyla 115/507 (%22.7), 28/87 (%32.2) ve 13/37 (%35.1) (p>0.05) olarak saptandı. 21 makale A sınıfı dergilerde yayınlanmıştı. Ödül alanların ortalama hasta sayısı daha fazla, dergilerin impektörü daha yüksekti, atıf sayıları benzerdi. Yayınlanmış makaleler içerisinde ödül alan çalışmalar almanlara göre daha sıklıkla A sınıfı dergilerde yayınlanmıştı [6/13 (%46) karşı 15/124 (%12), p=0.001].

Sonuç: Ulusal Romatoloji Kongrelerindeki bildirilerin uluslararası dergilerde yayınlanma oranları Türkiye'de yapılmış önceki çalışmalara göre daha yüksektir. Ancak ulusal kongre bildirilerinin sadece dörtte birinin yayınlanmasının nedenleri ileri çalışmalarda araştırılmalıdır. Bildirilerin dörtte üçünün yayınlanmıyor olması Türkçe romatoloji dergisine gereksinimi ortaya koymaktadır.

Anahtar sözcükler: Ulusal Romatoloji Kongreleri, bildiri özetleri, poster ve sözel sunumlar, uluslararası dergilerde yayınlanma

Summary

Objective: Objective of this study was to assess publication and citation rate of posters and oral abstracts that were presented during the annual national rheumatology congresses.

Methods: Seven hundred ninety-nine abstracts that were presented at national rheumatology congresses between 2005 and 2009 were evaluated in this study. Publication status was assessed from PubMed using the link <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/>. Journal name, publication months and years, impact factors, degree of journals (A, B and C class), inclusion in Index Medicus and number of citations (from ISI Web of Knowledge) were determined. Annual citation counts of manuscripts were calculated between the month of publication and July 2010. Mean duration between date of presentation at the congress and date of publication was also calculated. Abstracts were assessed according to their being presented as posters, oral presentations and receiving an award.

Results: A total of 507 poster presentations, 205 case reports, 87 oral presentations, and 36 abstracts with rheumatology award were assessed. Thirty (14.6%) of case reports and 143 (24.1%) of other abstracts were published in a journal. Mean duration between date of presentation and date of publication was 15.9±9.9 months and mean duration between publication date and July 2010 was 25.0±13.4 months. Rheumatoid arthritis (32%), Behçet's disease (BD) (23%) and familial Mediterranean fever (10%) were more frequently presented as oral presentations. Patients with BD were more frequently presented as oral presentation than other diseases [20/82 (24.4%) versus 67/512 (13.1%), p=0.007]. Publication rates of posters, oral presentations and abstracts which received an award were 115/507 (22.7%), 28/87 (32.2%) and 13/37 (35.1%) respectively. Thirty one manuscripts were published in a category A journal. The median number of patients included and the impact factors of journals were higher for abstracts which had received an award than those which had not, however the number of citations were similar. Abstracts which had received an award were more frequently published in a category A journal than those which had not [6/13 (46%) versus 15/124 (12%), p=0.001].

Conclusions: Although the publication rate of abstracts of annual national rheumatology congresses were higher than that reported for national congresses of other specialties in Turkey, still only one fourth of abstracts were published. Further studies are needed to determine the reason for this situation. Finally these results also indicate the need for Turkish rheumatology journals.

Key words: National rheumatology congresses, abstracts, poster and oral presentations, publication at international journals

Akademik hayatın önemli bir parçası merak etmek, sorular sorabilmek ve bu sorulara cevap bulabilecek araştırmaları yapabilmektir. Ne yazık ki Türkiye’de ve dünyada ortaya koyulan birçok araştırma ölü doğmuş bir bebek gibidir. Araştırmaların önemli bir kısmı okunmaz, üzerinde düşünülmez ve bilimsel ortamda paylaşılmaz. Tüm olumsuzluklara rağmen tıp camiası mensupları ürünlerini meslektaşlarının beğenisine ve eleştirisine sunmaya devam etmektedir. Ulusal kongreler bu paylaşım için en ideal ortamı sağlamaktadır. Her yıl ortalama 130-150 bildirinin sunulduğu kongrelere ulusal düzeydeki tüm Romatoloji merkezleri aktif olarak katılmaktadır. Klinisyenler ya da araştırmacılar bu kongrelere neden bildirimlerini göndermektedir? Bu soruya şu nedenler cevap olarak verilebilir:

1. Araştırmalarının ulusal düzeyde anlaşılması, kabul görmesi ve paylaşılması.
2. Ulusal düzeyde kendini/kliniğini kanıtlama-temsil etme.
3. Uluslararası yayına gönderilmeden önce gerekli eleştirilerin alınması.
4. Kongre kitapçığında basılan her bir bildirinin akademik alandaki getirisi.

Hangi neden ön planda olursa olsun birçok romatoloji merkezi az veya çok ulusal romatoloji kongrelerine yaptığı çalışmaları göndermektedir. Ancak romatoloji alanında yapılan bu sunumların uluslararası ortamdaki karşılığı şimdiye kadar sistematik olarak ortaya konulmamıştır. Bu çalışmada son 5 yıl içerisinde Ulusal Romatoloji Kongrelerine gönderilen bildirimlerin içeriği, kontrol grubunun varlığı, çalışmaların tipi, uluslararası alanda yayınlanma ve tesir (*impact*) oranlarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem

Verilerin toplanması için 2005 ve 2009 yılları arasındaki ulusal romatoloji kongre kitapçıkları kullanılmıştır. Ulusal kongre kitapçığındaki tüm bildirimler incelenmiştir. Bildirimlerde kontrol grubunun yer alıp almadığı; kontrol grubunun sağlıklı ya da hastalıklı ve sağlıklı olup olmadığı kaydedilmiştir.

Her bir bildiri için asıl hastalık grubu belirlenmiştir. Buna göre hastalık grupları şu hastalıklardan oluşmuştur; romatoid artrit (RA), Behçet hastalığı (BH), spondiloartritler (SpA), ailesel Akdeniz ateşi (AAA), sistemik lupus eritematoz (SLE), sistemik skleroz (SSk), vaskülitler, osteoartrit, psöriatik artrit (PsA) ve diğerleri. Her bir bildirinin yöntem kısmı incelenerek çalışma tipi belirlenmiştir. Buna göre çalışmalar, vaka raporları, gözlemsel kesitsel çalışma (bir hasta grubunda klinik ve/veya laboratuvar bir özelliğin kesitsel olarak değerlendirilmesi), retrospek-

tif kohort (bir veya birkaç merkezde takip edilen hastaların geriye dönük olarak klinik ve/veya laboratuvar olarak değerlendirilmesi), prospektif çalışma (bir veya birkaç merkezde takip edilen hastaların ileriye dönük olarak klinik ve/veya laboratuvar olarak değerlendirilmesi), deneysel-müdahale çalışması (hayvan deneyleri veya ilaç/girişimlerin etkilerinin değerlendirilmesi), prevalans çalışması, derleme ve öneri oluşturma olarak sınıflanmıştır.

Temmuz 2010 itibarı ile her bir bildirimde ismi geçen yazar isimleri kullanılarak <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/> adresinden bildirimlerin yayınlanma durumu ve yayınlandığı dergi kaydedilmiştir. Bildirinin ulusal kongrede sunumu ve uluslararası dergide yayınlanması arasındaki geçen süre kaydedilmiştir. Bildirimlerin yayınlandıkları dergilerin tesir (*impact*) faktörleri yayınlandıkları yılların “*impact factor*” listesinden alınmıştır. TÜBİTAK’ın internet sitesinden dergilerin sınıfları A, B ve C olarak belirlenmiştir. Temmuz 2010 itibarı ile her bir makale için alınan atf sayısı “ISI Web of Knowledge” internet sitesinden alınmıştır. Makalenin yayınlandığı ay temel alınarak yıllık atf sayıları hesaplanmıştır.

Ulusal bildirimler “yazılı (poster) sunum” ve “sözlü sunum” olarak sınıflanmış, herhangi bir ödül alan çalışma da “ödül almış çalışma” olarak değerlendirilmiştir.

İstatistiksel analiz

Veriler ortalama±standart sapma ve/veya ortanca (minimum-maksimum) olarak ifade edilmiş, karşılaştırılması için kategorik verilerde ki-kare, sürekli verilerde student t testi kullanılmıştır. Non-parametrik test olarak Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Yayınlanma oranına etki edecek faktörlerin belirlenmesi amacıyla odds oranı ve %95 güvenirlilik aralığı (GA) kullanılmıştır. p<0.05 anlamlı olarak kabul edilmiştir. Veriler SPSS 17.0 programında analiz edilmiştir.

Bulgular

Çalışmaya alınan 2005 ve 2009 yılları arasındaki Ulusal Romatoloji Kongrelerinin kitapçıklarında yer alan 799 bildirimden 507’si (%63.5) yazılı sunum, 87’si (%10.9) sözlü sunum ve 205’i (%25.7) vaka raporlarıydı. Bu 205 vaka raporunun 30’u (%14.6) daha sonra uluslararası dergilerde yayınlanmıştı.

Bundan sonraki bulguların tümü vaka raporları dışındaki 594 bildirinin incelenmesine dayanmaktadır. Bu bildirimlerin ortanca hasta sayısı 51 (minimum-maksimum: 3-25.177) idi. Bildirimlerin 308’inde (%52) kontrol grubu yokken, 144 (%24) bildirimde sağlıklı kontrol ve 133 (%22) bildirimde sağlıklı ve hastalıklı kontrol grubu vardı. Bildirimlerin asıl hastalık grupları ve yapılan çalışmaların tipleri **Tablo 1**’de gösterilmiştir. Vaka dışındaki ulusal romato-

loji kongre bildirilerinin 143'ü (%24.1) uluslararası bir dergide yayınlanmıştı. 2009 yılı bildirileri hesaplamaya alınmadığında (132/477) bu oran (%27.7) bir miktar yükselmektedir. Sağlıklı veya hastalıklı kontrol grubu olan çalışmaların kontrol grubu olmayan çalışmalara göre daha sıklıkla yayınlandığı görüldü [odds oranı 2.14 (%95 GA 1.45-3.17)]. Bildirinin ulusal kongrede sunumu ve yayınlanması arasında geçen süre 15.9±9.9 aydı. Makalelerin basılmasından Temmuz 2010 tarihine kadar geçen süre ortalaması 25.0±13.4 aydı.

Çalışmaların yayınlandığı dergilerin 109'u (%76.2) romatoloji dergileri, 34'ü (%23.8) romatoloji dışı dergilerdi. Yayınlanan makalelerin 21'i (%15) A sınıfı, 39'u (%27) B sınıfı, 77'si (%54) C sınıfı dergilerde, 6'sı ise (%4) indekslere girmeyen dergilerde yayınlanmıştı. A sınıfı dergiler sırasıyla, Rheumatology (9), Annals of Rheumatic Disease (6), Arthritis & Rheumatism (2), Arthritis Care & Research (1), Osteoarthritis & Cartilage (1), Medicine (1), PLoS Computational Biology (1) iken B sınıfı dergiler Clinical and Experimental Rheumatology (19), Journal of Rheumatology (13) ve C sınıfı dergiler Rheumatology International (24) ve Clinical Rheumatology (24) dergileriydi. Yayınlanan dergilerin tesir faktörü ortancası 1.95 (minimum-maksimum 0.47-8.11) ve yıllık ortanca atıf sayısı 0.71 (minimum-maximum 0-22.7) olarak hesaplandı.

Hastalık gruplarına göre bildirilerin yayınlandığı dergiler ve yayınlanma oranları **Tablo 2'**de görülmektedir. A sınıfı dergilerde toplam 21 bildiri yayınlanmıştı. SpA bildirilerinin yayınlanma oranı genel oran civarında (%27) olmasına karşın 7'si (%33) A sınıfı dergilerde yayınlanmıştı. BH bildirilerinin de A ve B sınıfı dergilerde daha çok yayınlandığı görüldü (**Tablo 1**). Öte yandan SLE ve Sjögren sendromu ile ilgili hiçbir bildiri A sınıfı dergilerde yayınlanmamıştı. AAA ile ilgili 40 bildirinin 19'u (%48) yayınlanmıştı ve bu en yüksek yayınlanma oranıydı. Vaskülitlerde de %41'lik bir yayınlanma oranı saptandı.

İndekslere giren 137 makalenin 59'u (%43) hiç atıf almamıştı. Son 1 yıl içerisinde yayımlanan makaleler hariç tutulursa 111 yayının 33'ünün (%30) hiç atıf almadığı görüldü. Yıllık atıf sayısı ≥2 olan makale sayısı 33 (%24.1), ≥3 olan makale sayısı ise 16 (%11.7) olarak bulundu. Yazılı ve sözlü sunumların yıllık atıf sayısı [0.57 (0-8.3)'ye karşı 0.65 (0-22.7), p>0.05] arasında fark yoktu (**Tablo 2**). 2009 yılı bildirileri hariç tutulursa yazılı ve sözlü sunumların toplam atıf sayısı [1.03 (0-8.3)'e karşı 1.59 (0-22.7), p>0.05] arasında yine fark yoktu.

Seksenyediyedi bildiri (%14.6) sözlü sunum olarak seçilmişti (**Tablo 2**). Sözlü sunum olarak en sık seçilen hasta grupları RA 24 (%32), BH 20 (%23), AAA 9 (%10) ve SpA'ler 8 (%9) idi. Behçet hastalığının sözlü sunum olma

Tablo 1. Hastalık gruplarına ve çalışma tiplerine göre bildirilerin yayınlandığı dergi sınıfları ve yayınlanma oranları.

	n (%)	A sınıfı n (%)	B sınıfı n (%)	C sınıfı n (%)	Yayımlanan bildiri sayısı (%)
Tüm Bildiriler	594 (100)	21	39	77	143 (24)
RA	136 (23)	3 (14)	10 (26)	11 (14)	24 (18)
SpA	79 (13)	7 (33)	2 (5)	12 (16)	21 (27)
BH	82 (14)	5 (24)	12 (31)	8 (10)	25 (30)
AAA	40 (7)	1 (5)	4 (10)	14 (18)	19 (48)
SSk	35 (6)	2 (10)	2 (5)	3 (4)	7 (20)
Vaskülitler	22 (4)	1 (5)	4 (10)	4 (5)	9 (41)
OA	23 (4)	1 (5)	0 (0)	3 (4)	4 (17)
PSA	18 (3)	1 (5)	1 (3)	2 (3)	4 (22)
SS	22 (4)	0 (0)	2 (5)	3 (4)	5 (23)
SLE	36 (6)	0 (0)	0 (0)	7 (9)	7 (19)
Diğer	123 (21)	0 (0)	2 (5)	10 (13)	12 (10)
Deneyisel-Müdahale dışı çalışmalar					
Gözlemsel	380 (64)	10 (48)	32 (82)	54 (70)	100 (26)
Retrospektif	128 (22)	2 (10)	6 (15)	9 (12)	17 (13)
Prospektif	15 (3)	2 (10)	1 (3)	3 (4)	6 (40)
Prevalans	11 (2)	0 (0)	0 (0)	2 (3)	2 (18)
Deneyisel-Müdahale çalışması	54 (9)	5 (24)	0 (0)	8 (10)	15 (28)
Derleme	3 (0.5)	1 (5)	0 (0)	1 (1)	2 (67)
Öneri oluşturma	3 (0.5)	1 (5)	0 (0)	0 (0)	1 (33)

RA: Romatoid artrit, **SpA:** Spondiloartritler, **BH:** Behçet hastalığı, **AAA:** Ailesel Akdeniz ateşi, **SSk:** Sistemik skleroz, **OA:** Osteoartrit, **PSA:** Psöriatik artrit, **SS:** Sjögren sendromu, **SLE:** Sistemik lupus eritematoz

olasılığı diğer hastalık gruplarına göre daha yüksekti [20/82 (%24.4)'ye karşı 67/512 (%13.1), p=0.007]. Sözlü sunum çalışmalarındaki hasta sayısı yazılı sunumlara göre daha fazlaydı [106 (5-1380)'ya karşı 49 (3-25.177), p<0.001]. Romatoloji kongrelerinde ödüller en sık olarak RA 13 (%35) ve BH bildirilerine 7 (%19) verildi. Ödül alan tüm RA çalışmalarının ilaç firmalarının vermiş olduğu özel ödüller olduğu görüldü. Hasta sayısı ödül alan çalışmalarda yazılı sunumlardan daha fazla idi [119 (6-13,713)'a karşı 49 (3-25,177), p<0.001]. Yayınlanan makaleler arasında ödül alan çalışmaların daha sıklıkla A sınıfı dergilerde [6/13 (%46)'e karşı 15/124 (%12), p=0.001] olduğu görüldü. Sözlü sunum olan bildiriler ve ödül alan bildiriler yazılı sunum olan bildirilere göre daha yüksek tesir faktörü olan dergilerde yayınlanmıştı (Tablo 2).

Tartışma

Ulusal romatoloji kongrelerinde son 5 yıl içerisinde sunulmuş yaklaşık 800 bildiri bu çalışmada değerlendirilmiştir. Tüm bildirilerin yayınlanma oranı yaklaşık %24 olarak saptanmıştır. Yayınlanma oranı sözlü sunumlarda %32, ödül alan çalışmalarda ise %35 oranlarına ulaşmaktadır. Yayınlanan dergilerin %15'i A sınıfı ve %27'si ise B sınıfı olduğu görülmüştür. A sınıfı dergilerde en sık SpA ve BH yayınlanırken, hasta grubu AAA ve vaskülit olan bildirilerin genel yayın oranının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ödül alan ve yayınlanan çalışmaların yaklaşık yarısının A sınıfı dergilerde yayınlanmış olması ödül seçimi açısından önemli bir göstergedir.

Ulusal kongre bildirilerinin yaklaşık dörtte üçünün yayın aşamasına geçemiyor olmasının üzerinde durulmalıdır. Bu bildirilerin yayınlanmasını teşvik edici bir politika geliştirilmelidir. Bu amaçla yaygın olarak kullanılan ve geçerliliği olan Türkçe bir romatoloji dergisine gereksinim olduğu açıktır. RAED dergisi bu amacı gerçekleştirecek bir yayın organı olarak da düşünülmelidir. Romatoloji merkezlerinin RAED dergisini bu amaçla desteklemesi akılcı olacaktır. Ulusal bildirilerin ortalama yayınlanma süresi bu çalışmada ortalama 15 ay olarak hesaplanmıştır. 2 yıl ve daha öncesinde sunulmuş bildirilerin RAED dergisinde yayınlanması için yazarlar teşvik edilmelidir.

Bildirilerin yaklaşık üçte birinin hiç atfı almamış olması ve sadece yaklaşık %10'unda yıllık 3 ve üzerinde atfı almış olması diğer bir problemdir. Türkiye'de yapılan bilimsel araştırmaların yurt dışında da kabul edilebilir olması; bu çalışmaların kalitesi ve klinik bir soruna karşılık vermesine bağlıdır. Bildiri sayısını artırma yanında kaliteli çalışmalarını destekleme üzerinde de ayrıca durulmalıdır. Öte yandan kaliteli dergilerde yayınlanmış bazı bildirilerin ulusal kongrede yeterli karşılığı bulamamış olması da bir sorundur. A

Tablo 2. Bildirilerin yazılı, sözlü sunum olma ve ödül alma durumuna göre özellikleri.

	Yazılı sunum	Sözlü sunum	Ödül alan çalışmalar
N	507	87	36
Hasta sayısı	49 (3-25,177)	106 (5-1380) ¹	119 (6-13,713) ²
Basılı makale n (%)	115 (23)	28 (32)	13 (35)
A sınıfı n (%)	14 (12)	7 (25)	6 (46) ³
B sınıfı n (%)	29 (25)	10 (36)	3 (23)
C sınıfı n (%)	66 (57)	11 (39)	4 (31)
Indekse girmeyen	6 (5)	0 (0)	0 (0)
Atf sayısı	0.57 (0-8.3)	0.65 (0-22.7)	0.98 (0-3.8)
Tesir faktörü	1.66 (0.5-8.1)	2.32 (1.3-8.1) ⁴	2.39 (1.5-7.2) ⁵

Sonuçlar ortanca (min-max) olarak verilmiştir. ¹Sözlü vs yazılı sunum: p<0.001; ²Ödül vs yazılı sunum: p<0.001; ³Ödül vs. tüm bildiriler: p=0.001; ⁴Sözlü vs. yazılı sunum: p=0.01; ⁵Ödül vs. yazılı sunum: p=0.013

sınıfında yayınlanmış 21 çalışmanın 14'ünün yazılı sunum olarak kabulü bildirilerin seçim aşamasının bir değerlendirilmesidir. Bu nedenle bildirilerin değerlendirme yöntemi sistemi gözden geçirilmeli, A ve B sınıfı dergilerde yayınlanmış çalışmaların sözlü sunum olarak sunulmamış olmasının nedenleri geriye dönük olarak araştırılmalıdır.

Türkiye'de kongre bildirilerinin uluslararası ortamda ki geçerliliğine dair yapılmış sistematik çalışmalar kısıtlıdır. Radyoloji kongre özetlerinin değerlendirildiği bir çalışmada 1995-2002 yılları arasındaki 4413 bildiri incelenmiştir.^[1] Bu çalışmada atf sayısı, dergilerin tesir faktörüne bakılmamıştır. Genel olarak bildirilerin yayınlanma oranı %11.8, sözlü sunumlarda yayınlanma oranı ise %15.4 bulunmuştur. Yine 2002 yılında Türkiye'de düzenlenen "International Federation of Clinical Chemistry and Laboratory Medicine (IFCC)" kongresinde 900 bildirinin yayınlanma oranı %13.9, dergilerin tesir faktörü ortalaması 2.09 olarak saptanmıştır.^[2] Bu iki çalışmanın verileri dikkate alındığında ulusal romatoloji kongrelerindeki toplamda %24 ve sözlü sunumlardaki %32 yayınlanma oranı oldukça iyidir. Öte yandan bu yorumu yaparken, AAA ve BH gibi Türkiye'ye özgü bazı hastalıkların yayınlanma özelliklerini de hesaba katmak uygun olacaktır. Cochrane veri tabanında 2007 yılında yapılan bir derlemede 79 raporda 29,729 bildiri özeti değerlendirilmiştir.^[3] Bu derlemede genel yayınlanma oranı %44.5, randomize veya kontrollü çalışmalarda yayınlanma oranı %63.1, ortalama yayınlanma süresi 19 ay olarak saptanmıştır. Pozitif sonuçları olan çalışmaların yayınlanma sıklığı daha fazla (RR=1.28; %95 GA 1.15-1.42), sözlü sunumların yazılı sunumlara göre yayınlanma olasılığı daha yüksektir (RR=1.28; %95 GA 1.09-1.49). Randomize kontrollü çalışmaların yayınlanması daha sık (RR=1.24;

%95 GA 1.14-1.36) ve klinik çalışmalar temel çalışmalara göre daha zor olarak yayınlandığı (RR=0.79; %95GA 0.70-0.89) saptanmıştır. Bizim çalışmamızdaki yayınlanma oranları genel ortalamanın altında kalmış olmakla birlikte bu derlemedeki çalışmaların önemli bir kısmının randomize, kontrollü, çok merkezli ve yüksek kalitede olduklarını da dikkate almak gerekmektedir.

Türkiye dışında romatoloji alanında bildirilerin yayınlanma oranıyla ilgili yapılmış tek bir inceleme vardır. Bu çalışmada 1998-2002 yılları arasında İsrail Romatoloji Birliği'nin düzenlediği toplantılardaki 79 bildirinin %80'inin yayınlandığı görülmektedir.^[4] Bu bildirilerin %61'i romatoloji dergilerinde yayınlanmıştır. Yayınlanması en yüksek hastalık grupları antifosfolipid sendromu (%20), SLE (%19) ve inflamatuvar artritlerdir (%18). Bizim çalışma grubumuz tarafından yapılan EULAR 2008 özet kitabının incelemesinde ilginç sonuçlara ulaşılmıştır.^[5] Çalışmaların ortalama yayınlanma süresi yaklaşık 13 aydır ve bu oran ulusal kongre bildirileri (16 ay) ile benzerdir. EULAR 2008 bildirilerinin yayınlanma oranı yaklaşık %35 olarak saptanmıştır. Sözlü sunumların yayınlanma oranları (%44) poster sunumlarına (%33) göre daha sıktır. Bu yayınlanma oranları ulusal kongre bildirilerine göre hafifçe daha iyidir. Ancak asıl farklılık yayınlanan dergilerin tesir faktörlerinde görülmektedir. EULAR 2008 bildirilerinin %57'sinde yayınlandığı dergilerin tesir faktörü 4 ve üzerindedir. Bu oran ulusal kongre bildirileri için %14'dür.

Sonuç olarak Türkiye'de romatoloji kongrelerinde son 5 yılda sunulan araştırma performansının uluslararası der-

gilerde yayınlanma oranı Türkiye'deki diğer bilim dallarına göre daha iyi, uluslararası tıp camiasına göre daha düşüktür. Ulusal kitapçıklarda kalan bildirilerin tam makale haline getirilmesini sağlayacak yayın politikaları üzerinde durulmalıdır. Nispeten kaliteli dergilerde yayınlanan SpA'ler ve BH ya da uluslararası oranlara benzer oranlarda yayınlanan AAA ve vaskülit alanlarındaki performans, RA, PsA ve bağ dokusu hastalıkları için de oluşturulmaya çalışılmalıdır. Halen görünürdeki en büyük sorun yazıların atf sayısındaki düşüklüktür. Nicelik yönünden olduğu kadar niteliksel ve evrensel olan çalışmalara gereksinim vardır.

Kaynaklar

1. Seçil M, Uçar G, Şentürk C, Karasu S, Dicle O. Publication rates of scientific presentations in Turkish national radiology congresses. *Diagn Interv Radiol* 2005;11:69-73.
2. Uysal S, Tuğlu B, Özalp Y, Önvural B. Fate of abstracts presented at the 2002 IFCC meeting. *Clin Chem Lab Med* 2008; 46:1562-7.
3. Scherer RW, Langenberg P, von Elm E. Full publication of results initially presented in abstracts. *Cochrane Database Syst Rev* 2007;(2):MR000005.
4. Perez S, Hashkes PJ, Uziel Y. The impact of the annual scientific meetings of the Israel Society of Rheumatology as measured by publication rates of the abstracts in peer-reviewed journals. *Harefuah* 2004;143:266-9.
5. Kalyoncu U, Yılmaz S, Çınar M, et al. Features and publication rates of scientific abstracts presented at a rheumatology congress: EULAR 2008. *Ann Rheum Dis* 2011;70(Suppl 3):438.